

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

a Janus Pannonius Múzeum „SZÁRNYAS SZOMSZÉDAINK” munkacímű időszakos kiállítás megvalósítására pályázatához

Pályázat új azonosítószáma: 505106/2559

(Pályázat régi azonosító: 209106/167)

A Nemzeti Kulturális Alap Múzeumok Kollégiumához benyújtott „*Időszakos és kisebb állandó kiállítások, valamint a hozzájuk kapcsolódó katalógus kiadása, az adott kiállításához kapcsolódó digitális ismeretátadási tartalmak létrehozása*” támogatási célra kiírt pályázaton a pécsi Janus Pannonius Múzeum 1.200.000 Ft támogatásban részesült.

A pályázati forrásból a „SZÁRNYAS SZOMSZÉDAINK” című időszaki kiállítást valósítottuk meg, amelyet 2025. május 10-én nyitottunk meg a Janus Pannonius Múzeum Természettudományi Múzeumában Madarak és Fák napja Családi délután keretében.

A kiállítás célja és tematikája

Az időszaki kiállítás során azokat a védett és fokozottan védett madár- és denevérfajokat mutattuk be, amelyek közvetlen környezetünkben élnek, és amelyekkel a mindennapokban is rendszeresen találkozunk – ennek ellenére a hétköznapi embereknek mégis kevés ismeretük volt róluk. A kiállítás szakmai anyagát roll-upokra helyeztük el, és a különböző témakörökhöz a gyűjteményből származó, ritkán látható fészekaljnyi tojásokat, valamint madár- és denevérprenparátumokat is bemutattunk.

Minden roll-up egy-egy külön témát dolgozott fel:

- Mindennapi hármás – azok a fajok, amelyekkel nap, mint nap találkozunk
- Éjszaka hangjai – éjszakai madaraink és denevér szomszédaink
- Égi vándorok – hosszú távú vonuló fajok
- Vadászok a városban – ragadozómadár-félék
- Odúkészítők és odúlakók – odúban fészkelő madaraink
- Egyszer volt madaraink – már kipusztult madarak
- Téli vendégek – téli időszakban megjelenő madárfajok
- Rendbontók – varjúfélék
- Magevők és valódi magevők – pinty- és galambfélék

Ezen kívül A/3 méretű összefoglalót is készítettünk a természetvédelem témájában, amely bemutatta, hogyan óvhatjuk meg a kiállításon szereplő élőlényeket és élőhelyeiket.

A kiállítás megtekintése során az egyéni látogatók, valamint az óvodás, általános iskolás és középiskolás diákok is mélyebb betekintést nyerhettek azokba a madár- és denevérfajokba, amelyek közvetlen környezetükben élnek. A nappal aktív madarak mellett az éjszakai életmódot folytató fajokról és a szintén szárnyas szomszédainkról – a denevérekről – is érdekes információkat osztottunk meg. Kitértünk a tavaszi és őszi madárvonulásra, a városi környezetben élő és vadászó ragadozómadarakra is. Az odúban fészkelő madarak bemutatásakor hangsúlyoztuk az öreg fák fontosságát a parkokban vagy akár saját kertjeinkben. Az egykor városban költő madarak kapcsán az eltűnésük okait vizsgáltuk, míg a problémásnak ítélt varjúféléknél az aktuális konfliktusokra és azok lehetséges megoldásaira koncentráltunk. A téli madáretetés fontosságát külön kiemeltük. A természetvédelem témakörében felhívtuk a figyelmet arra, miért létfontosságú a bemutatott fajok védelme, és arra is, hogyan vállalhatnak a látogatók aktív szerepet ezeknek az élőlényeknek a megóvásában.

A roll-upok a későbbiekben vándorkiállításként is hasznosíthatók voltak, így eljuthattak oktatási intézményekbe, művelődési házakba és különféle rendezvényekre is.

A kiállítás általános bemutatása

Cím: Szárnyas szomszédaink

Helyszín: JPM Természettudományi Osztály, Pécs, Szabadság u. 2.

Altéma kódszáma: 209106/17

A pályázati cél megvalósításának időtartama: 2024. szeptember 1. – 2025. augusztus 31.

Pénzügyi elszámolás: kezdő időpontja: 2024. 07. 01.

befejező időpontja: 2025. 10. 14.

Pénzügyi elszámolási határidő: 2025. 10. 30.

NKA támogatás összege: 1.200.000 Ft

Kiállítás nyitása: 2025. 05.10.

Kiállítás zárása: 2025. 09. 27.

Típusa: időszakos és vándoroltatható kiállítás

Alapterület: 35 m²

Szakmai tartalom: ornitológia, zoológia, botanika, hely- és tudománytörténet

Kurátor: Morvai Anita, muzeológus

Múzeumpedagógia: Morvai Anita muzeológus

Szakmai lektorok: Morvai Anita muzeológus

További közreműködők: JPM munkatársai, Bodor Gábor kiállítás-rendező, Kisbenedek Tibor muzeológus

Szakmai tartalmak készítői: Morvai Anita muzeológus

Fotók: Morvai Anita muzeológus

Grafika és installáció: Idea Box Kft.

Műtárgyakkal támogattak: Rippl-Rónai Vármegyei Hatókörű Városi Múzeum

Fényképekkel támogattak: Kolon-tavi Archivum, Schmidt Bence, Stölkler Nándor, Sztellik Endre, Szűcs Boldizsár, Völgyi Sándor, Ónodi Miklós

Szakmai beszámolót összeállította: Morvai Anita muzeológus

A kiállítás megvalósítása során elvégzett feladatok

A kiállítás megvalósítása során jelentkező részfeladatok összefoglalása

- A kiállítótér korábbi kiállítás bontása utáni előkészítése
- A kiállítás koncepciójának és narratívájának kialakítása, egyeztetése a kurátorral és szakértőkkel
- Az információs roll-upok képi és szöveges anyagának összeállítása, lektorálása
- A kiállítás látványtervének (design, installációs terv) elkészítése és megrendelése
- A bemutatandó tárgyak, preparátumok válogatása, tisztítása
- A tárgyak szállításának és mozgatásának logisztikai megszervezése
- A kiállítási installációk (vitrinek, paravánok, állványok stb.) helyszíni elhelyezése
- A világítási terv kialakítása és megvalósítása
- Interaktív elemek fejlesztése és beépítése
- A kiállítás megnyitó megszervezése, lebonyolítása
- A kiállításhoz kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozás tematikájának kidolgozása, lebonyolítása
- A kiállítás népszerűsítése, a hozzá kapcsolódó programok és rendezvények szervezése
- Kommunikáció a partnerekkel, kölcsönző intézményekkel, szakérőkkel
- A kiállítás dokumentálása fotókkal, videóval (archiválási, promóciós és szakmai céllal)
- A kiállítás utólagos értékelése, látogatottsági adatok elemzése, szakmai visszajelzések gyűjtése

Látogatószám

Hónap/jegy típus	Teljes árú jegyet vásárlók	kedvezményes árú jegyet vásárlók	Teljes árú jegyet vásárlók	kedvezményes árú jegyet vásárlók	összesből diák
Május	12	117	63	192	114
Június	171	366	247	784	269
Július	45	66	265	376	47
Augusztus	23	20	166	209	4
Összesen	307	691	982	1 980	94
MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJA	164	250		414	

Kiállításához kapcsolódó múzeumpedagógiai programterv

A foglalkozások során részletesen bemutattuk a madarak és denevérek világát, ritkán látható tojásgyűjteménnyel és preparátumokkal illusztrálva. A résztvevők játékos, interaktív formában ismerkedhettek meg a védett fajokkal, azok ökológiai szerepével, és a természetvédelem fontosságával.

A program során életközeli, kézbe vehető tárgyakkal, szerepjátékokkal, előadásokkal fejlesztettük a diákok ismereteit és készségeit. Korosztályokra bontva külön tematikus foglalkozásokat tartottunk óvodásoknak, alsó és felső tagozatosoknak, valamint középiskolásoknak. Kiemelten foglalkoztunk a madárvonulással, a denevérek téli nyugalmaival és a madarak téli etetésével. A kiállítás roll-up-os formában könnyen mozgatható volt, így rendezvényekre is eljutott. Törekedtünk az inkluzivitásra: gyengén látók számára tapintható tárgyakat is biztosítottunk. A program több tantárgyhoz is kapcsolódott (természetismeret, biológia, földrajz, történelem stb.), ezzel is támogatva az iskolai tananyagot. A tanulók kompetenciáit is fejlesztettük: kommunikáció, kreativitás, problémamegoldás, társas kapcsolatok, digitális és természettudományos készségek. A program a NAT és kapcsolódó kormányrendeletek elvárásai szerint valósult meg, és segítette a tanulók természethez való kötődésének, lokálpatriotizmusának és ökológiai szemléletének erősítését.

Korosztályok szerinti tematika kínálatunk az alábbi volt:

- Óvodásoknak:
Alapvető ismeretek a madarokról és denevérekről
Játékos feladatok, kincskereső, kézműveskedés,
Cél: pozitív hozzáállás kialakítása a természethez
- Alsó tagozat:
Madár- és denevérfajok bemutatása
Biológia, madárvonulás, téli viselkedés megismerése
- Felső tagozat:
Biológiai, ökológiai ismeretek elmélyítése
Táplálkozási hálózatok, élőhelyek, kézműves foglalkozás
- Középiskola:
Ornitológia, madárgyűrés bemutatása
Faj és alfaj, hibridizáció, vetélkedők, játékos, nemformális tanulás

Jeles napokhoz kapcsolódó programok:

Madarak és Fák Napja (május 10.) – Megnyitó Családi délután

Biológiai Sokféleség Napja (május 22.) - Tematikus foglalkozások

Közösségek Hete/Gyereknep (május vége) - Tematikus foglalkozások

Környezetvédelmi Világnap (június 5.) - Tematikus foglalkozások

Múzeumok Éjszakája (június 24–25.) Tematikus előadások és foglalkozások

Megjelenés a médiában

<https://baranyavar.hu/kultura/2025/07/szarnyas-szomszedaink>

<https://www.bama.hu/helyi-kultura/2025/05/csutortoki-programajanlo-62>

<https://www.bama.hu/helyi-kultura/2025/06/keddi-programajanlo-51>

https://mecsek24.blog.hu/2025/06/28/vakacio_a_termeszet_csodai_kozott_nyitva_a_jpm_termeszet_tudomanyi_muzeum

<https://iranypecs.hu/program/szarnyas-szomszedaink/>

<https://www.programturizmus.hu/ajanlat-muzeumok-ejszakaja-janus-pannonius-muzeum.html>

<https://pecs.hu/programok/szarnyas-szomszedaink/>

<https://www.jpm.hu/kiallitasok/szarnyas-szomszedaink>

<https://www.jpm.hu/hirek/2025-04-30-madarak-es-fak-napja-csaladi-delutan>

<https://www.jpm.hu/hirek/2025-05-11-csaladi-delutan-a-jpm-termeszettudomanyi-muzeumban>

<https://www.jpm.hu/hirek/2025-05-21-a-muzeumok-ejszakajan-pluss-professzor-is-rendel>

<https://www.jpm.hu/hirek/2025-08-22-meghosszabbitottuk-idoszaki-termeszettudomanyi-kiallitasainkat>

<https://termtudmuzeumpecs.blogspot.com/2025/07/2025-julius.html>

szarnyasszomszedaink

<https://www.facebook.com/hashtag/szarnyasszomszedaink>

<https://www.instagram.com/explore/tags/szarnyasszomszedaink/>

Szakmai beszámoló elérése a JPM honlapján

<https://www.jpm.hu/rolunk/palyazatok>

Képek

Megnyitó

MADARAK ÉS FÁK NAPJA
Családi Délután

A JPM Természettudományi Múzeumban
„Szárnyas szomszédaink” című új időszak kiállításához kapcsolódóan.

2025. május 10. 13:00-16:00

Program

Előadások természetfotózásról:
13:30 **Szűcs Boldizsár** - Bogviszlótól Görögországig
14:30 **Völgyi Sándor** - Vízimadarak nyomában

Kézműves foglalkozások és a **Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Baranya Megyei Csoportjával** madárodú készítésére és díszítésére van lehetőség, az odúk a múzeumban maradnak és időtálló kezelés után egy későbbi program keretein belül helyezzük ki őket.

Támogatói jeggyel látogatható a program (500 Ft/fő).

 Nemzeti Kulturális Alap JANUS PANNONIUS MÚZEUM TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUMA JPM.HU

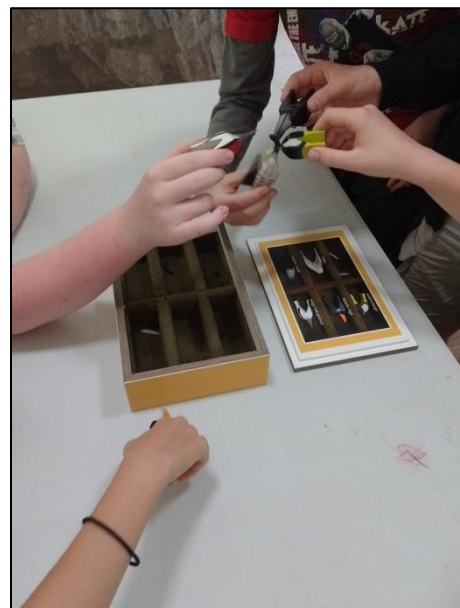

Foglalkozások

Kitelepülés

Pedagógusok értékelése a foglalkozásról

Kérjük írja le röviden, ha van egyéb javaslata, pozitív vagy negatív kritikája a foglalkozásról!

Nagyon tetszett a program, ajánlom másoknak is. ❤️

Kérjük írja le röviden, ha van egyéb javaslata, pozitív vagy negatív kritikája a foglalkozásról!

Örültünk, hogy eljutottunk. A gyerekeknek tetszett, sok új dolgot láttak, hallottak.

Kérjük írja le röviden, ha van egyéb javaslata, pozitív vagy negatív kritikája a foglalkozásról!

Köszönjük a foglalkozást. Érdekes volt, hasznos tudással párosítva. Sok sikert a továbbiakban!

Kiállítás

